

Vegetačná mapa Európy

Poláma i niválna vegetácia vysokých pohorí, arktické tundry, boreálno-montánne brezové lesy, ihličnaté lesy, listnaté - opadavé a neopadavé lesy, stepy a púšte, zonálna a azonálna vegetácia - to sú vegetačné formácie, ktoré sa vykresľujú na vegetačnú mapu Európy.

Rámcová skica, ktorá vyplynula z obsiahlej agendy Vegetačnej mapy Európy v mierke 1 : 2 500 000 a prehľadnej mapy v mierke 1 : 10 000 000, naznačuje základný zámer širokého okruhu spolupracovníkov: zostaviť jednotnú vegetačnú mapu Európy, ktorá by spájala jednotlivé geobotanické školy a umožnila transfer národných prístupov pri vegetačnom mapovaní európskych regiónov.

Myšlienka vyhotoviť geobotanickú mapu Európy podľa jednotnej legendy vznikla (alebo ju nahlas vyslovili) na XII. medzinárodnom botanickom kongrese v Leningrade r. 1975.

Základné princípy tejto mapy:

- Zobrazuje prirodzené rastlinné spoločenstvá, ktoré sa na území nachádzajú, alebo by sa mohli vyvinúť v súlade s prírodnými podmienkami bez zásahu človeka. To znamená, že značná časť európskych vegetačných jednotiek je rekonštruovaná. Rekonštrukcia vychádza zo zachovanej vegetačnej skladby prirodzených ekosystémov a z ekologickej interpretácie základných abiotických faktorov - klímy, pôdy, vodného režimu a ďalších.
- V hierarchickom systéme triedenia sa prejavujú zonálne, klimaticky podmienené vegetačné formácie v dvoch najvýznamnejších analógiách - v oceánite a kontinentálite, ako aj azonálne vegetačné formácie, napr. lužné lesy. Jednotlivé vegetačné typy charakterizujú dominantné rastlinné druhy alebo kombinácie druhov (bukové lesy, dubovo-hrabové lesy), štruktúrna diferenciácia, životné formy a rozdielne floristické zloženie podľa chorologicky alebo ekologicky významných druhov.
- Kostra hierarchickej štruktúry legendy je zostavená tak, aby sa v nej mohli uplatniť rôzne klasifikačné prístupy a po transkrip-

cii i mapy národných území, ktoré vznikli na základe rôznych tradícií vo výskume rastlinstva. Nijaká geobotanická škola nemá prioritu.

Na zostavení legendy mapy spolupracovalo veľa botanikov. Tvori ju 19 formačných jednotiek, 14 z nich je zonálnych a 5 azonálnych. Každá základná jednotka sa člení na značný počet podjednotiek. V súčasnosti sú pripravené mapové listy v mierke 1 : 10 000 000 a 1 : 2 500 000, koordinujú sa zmapované časti a dopĺňajú sa tie, ktoré ešte neboli zmapované.

Textová časť diela obsahuje zoznam všetkých mapovaných vegetačných jednotiek. Charakteristika každej mapovacej jednotky je zostavená podľa jednotnej osnovy. Najvýznamnejšie body osnovy: názov hlavnej jednotky, štruktúra, jednotlivé etáže alebo vrstvy, životné formy.

Ďalej sa uvádzajú dominantné druhy v stromovom a krovinnom poschodí, v bylinnej a machovej vrstve (ak je charakteristická), diagnosticky a chorologicky významné druhy, prirodzené sprievodné spoločenstvá v komplexe so základnou jednotkou, hraničné spoločenstvá - lesné, náhradné spoločenstvá - lúčne, poľné a sídelné. Charakteristika stanovišťa obsahuje: typ krajiny, jej geomorfológiu, výškovú pásmovitosť, pôdny typ, druh a reakciu, pôdnu vlhkosť a trofiu.

Osobitne významná je časť osnovy venovaná ochrane prírody. Zahŕňa vývojovú tendenciu prirodzenej vegetácie, stupeň ohrozenia, ohrozené spoločenstvá alebo druhy, ktoré si zasluhujú ochranu, príčiny ohrozenia, požadované ochranné opatrenia, typické stanovište, náhradné spoločenstvá zasluhujúce si ochranu. Nechýbajú ani odkazy na literatúru.

Pripravovaná mapa je spoločným dielom bývalých krajín RVHP a EHS. Jedným z jej iniciátorov a organizátorom porady vo Východnej r. 1981 bol RNDr. Ján Michal-ko, CSc.

Štefan Maglocký

Zvyšky vegetácie, ktorá pomáha pri určovaní vegetačného krytu (Malé Karpaty)

